

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druga naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah h. št. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

VABILO.

Odbor slov. narodno-pol. društva „GORICA“ vabi vse p. n. gg. društvenike k rednemu občnemu zboru za četrtek 28. tek. meseca maja ob 2. uri popoldne v dvorano slov. čitalnice v Gorici.

Na dnevi red pride:

1. predsednikov nagovor;
2. tajnikovo poročilo;
3. denarničarjev letni račun;
4. volitev novega odbora in sicer: predsednika, 8 odbornikov in 5 namestnikov;
5. predlog, kako bi se dalo plačevanje bolnišničnih stroškov občinam polajšati.

Ker je volitev odbora in 5. točka jako važna, nadajamo se, da pridejo č. gg. društveniki v obilnem številu k posvetu.

Vabilni list je ob enem vstopnica, zato naj ga vsak seboj prinese.

V Gorici dne 11. maja 1874.

ODBOR.

Cerkvi cveto rožice.

Nekdaj so bile evropske države krščanske; vladarji in podložniki (državljanov ni bilo) so verovali na neumerljivo duše. Vsi so bili prepričani, da prihodnje življenje je večje cene, ko sedanje. Mislili so, da svet in čas imata samo ta namen, da nam pridobita srečno večnost. Bog in večnost sta bile zvezdi vodnici, na kateri so se ozirali pri vsem svojem dejanju. Kar se dobi v zgodovini slabega, vse so ljudje takrat storili, ko niso imeli pred očmi zadnjega cilja.

Zdaj se je ta reč zasuknila; novi modrijani učijo drugači; pravijo, da resnično

in gotovo je le to, kar se z očmi vidi, in kar se dá z rokami prijeti. Gotov je denar, ki se šteje, gotov je trebuh, ki se čuti, gotovo blago, ki se vaga, hiše in posestva, ki se vidijo. Na človeku je le to gotovo, da se rodi, da jé, pije, se ženi, in da umrje. Vse drugo, kar se govori o duši, o Bogu, o večnosti, so kvante, ktere se ne smejo omenjati v olikani družbi. K večemu, ako je kdo tako šibek, da potrebuje verskih tolažil in trapil, naj premišluje te reči na samem, skrivši doma v spalnici, nikar pa ne javno. V javnost, v družbo spada le to, kar gre na mero in vago, vse drugo je privatna stvar.

Država nima, po mislih takih modercev, drugega posla, ko državljanu učiti in premožne delati. Učiti jih mora, da prva mati vseh ljudij je ameriška opica, da človek je prost, da cerkvene in božje zapovedi ne vežejo, da pokorščino je dolžan edino le državnim postavam, in sicer iz prepričanja, ne iz strahu. Ako bi se pa kdo predrznil drugači misliti in delati, nego zahteva postava, naj vé, da so pripravljene žendarmi, ječe in kanoni. Učiti jih mora, da pravica je to, kar državni zbor sklene, in da je to resnica, kar izrečejo profesorji z očali. Premožne pa naj stori državljan tako, da odvzame bogatim, kar imajo, in razdeli med nbože.

Do take države niso še nikjer prišli, vendar se ji vedno bolj bližajo; in še nikoli se niso s tako močjo za njo borili, ko ravno zdaj. — Na prvi pogled se vidi, da v novi državi bo nekaj nepotrebno, in to je cerkev. Cerkev in nova država se ne bota nikoli sprijaznile, ker njihovi nauki so popolnoma nasprotni. Država neče spoznati nobenega nad sabo; cerkev pa uči, da večji, ko država, je Bog, da vse državne

postave, nameravanja in dejanja morajo biti tako vravnana, da ne nasprotujejo božjim postavam. Iz tega je nastal boj in cerkvi dajejo na zbiro: naj se državi podvrže, ali naj odstopi, to je: naj sama sebe uniči, ali naj se pusti uničiti.

Za izid te vojske nismo v dvomu, ker 1. cerkev ima za se besedo svojega ustanovitelja, 2. orožje vojskujočih se je neenačko; cerkvi služi beseda in duh, državi meč, 3. država sama spoznava svojo slabost, je toraj res slaba. Ako bi bila država prepričana svoje veljave in moči bi se polagoma, na tihem razvijala, prepustivši cerkev samo sebi, kokler bi je s svojo močjo in bliščobo ne postavila v temo, kakor dela solnce, ki ne začinja vojske z zvezdami, ko vzhaja, ampak mirno se vzdiguje na veličastnem vózu s tako svetlobo, da vse zvezde in luna pred njim same od sebe obledijo.

Oglejmo si zdaj nekoliko boj evropskih vlad proti cerkvi. — Prvo beco so dali cerkvi svobodoljubni Švicarji, o katerih se je dolgo časa govorilo, da znajo spoštovati svobodo bolj, ko vsako drugo ljudstvo v Evropi. Vlada je pregnala škofa Mermiloda in Lachata, akoravno imajo postavo, da se ne sme pregnati švicarsk državljan brez sodnijske preiskave. Za duhovnike so skovali postavo, o kateri so vedeli, da je ne morejo spolnovati, ako hočejo ostati zvesti duhovniki. Ali ravno to jim je bilo všeč, ker iskali so prepira, in pregnali so iz dežele čez 100 duhovnov, potem ko so jim vse porubili, kar so imeli. Cerkve so zaprli in verniki so se shajali v druge javne prostore; prepovedali so jim tudi te, in zdaj se zbirajo k molitvi večidel v skednje brez duhovna, brez altarja, brez daritve. Novorojene otroke krstijo sami, umira-

Listek.

Šokci.

Kaj pa je to? poreče marsikteri izmed naših bralcev, ko zagleda ta napis. Le potrpi en malo, preberi ta le sostavek, pa najdeš in izveš, kaj so Šokci. Te dni sem zopet pregledaval madjarski katoliški list „Katholikus Néplap“ leta 1867, in tu sem sostavek našel, z naslovom „A Sokaczok“, ki ga je neki „Koszor“ spisal. Koj sem se spomnil prigodeb nemirnih let 1848 in 1849, ko je tod skozi vedno mnogo vojakov hodilo v italijanske dežele, ki so bili iz vseh del naše mnogojezične Avstrije, ter smo po ulicah našega prijaznega mesta slišali nemške, češke, poljske, rusinske, slovaške, madjarske, rumunske, srbske, hrvaške, slovenske, italijanske in laške glasove. Ne vem, sem bil li sam, kakor je

večidel moja navada, ali pa je bil rajnik g. Matevž Hladnik z menoj, ko sem nekoga vojaka, ki je slovansko govoril, radovedno vprašal, od kod da je? „Ja sem Šokac“ mi je odgovoril, s čimur mi ni bilo nič pomagano, ker nisem bil do tistokrat še nikoli tega imena slišal, še manj pa vedel, kaj pomeni. Vprašal sem na daleč, ali priprosti vojak mi je vedno isto odgovarjal, in se meni čudil, da ne vem kaj in kje so Šokci. Zato sem se radoveden djal nad ta sostavek v omenjenem „Néplap“-u, in kakor je bil zanimiv za mene tako sem si mislil, utegne zanimati tudi „Glas“-ove bralce. Podam ga tedaj poslovenjenega tako, kakor ga je „Néplap“ prinesel.

„Ako je kje, to je gotovo v naši deželi — piše ravno kar omenjeni Koszor v rečenem listu — da živijo ljudje vkupej, ki spadajo k raznim narodom, in se od

Madjarov ločijo po svojih lastnih šegah in navadah, po svojem jeziku in mišljenji, po svojem domačem življenji in po svojem obnašanju. Tako pojdemo n. pr. v Šomožko, Baranjsko županijo, ali pa v Bačko, in najdemo neko ljudstvo, ki so oddelek Slovanov, sicer pa niso nič družega, kakor Bosnjaki, kateri so nekdanj iz Bosnije tu sem se preselili, da so utekli pred grozovitnimi Turki. Ti Bosnjaki pa, ako je vprašal, kaj da so, ne pravijo, ni da so Bosnjaki, ampak Sokci. (v edini Sokac ali Sokec). Njih jezik je prijeten, lepoglasen in všečnaglasen (gyönyörű, hangzatos, s kellemsen ékezetes), in tako govori uže, tako rekoč, otrok, ki še srajčico nosi. Trizložne besede imajo naglas večidel na sredi n.pr. Katača, Katica. V dvožložnih naglašajo zdaj prvi, zdaj drugi zlog n. pr. voda, požar“.

„Po veri so vsi do enega katoličani, in dokaj pobožni, in se zanašajo tako na

joči ne prijemajo ss. sakramentov, umrli ne dobivajo cerkvenega pogreba. Na mesto pregnanih duhovnov vsiljuje vlada duhovne odpadnike, ki nimajo zveze s pravo cerkvijo.

Enako se godi na Pruskem; pregnali so jezuite, ker so učili, da tudi cesar in ministri morajo biti Bogu podložni. Izdali so potem postavo, da duhovnov ne sme podučevati, postavljati, prestavljati in odstavljati škof, ampak vlada, ki je na videz Lutrove vere, v resnici pa v rokah prostozidarjev, škofje naj bi bili le državni uradniki. Ker se škofi tej postavi vstavljajo, so enega že odstavili, štiri so v ječo zaprli, nekterim so vse porubili, drugim pa še le nekoliko. Vsakega duhovnika, ki je škofu zvest, in gre na mesto, ktero mu odloči, kaznujejo z 200 tolarji. Ako neče plačati, ga rubajo; ako ni kaj rubati, ga zaprejo; do zdaj so jih zaprli že okoli 500 po cellem cesarstvu. Vse katoliške škofe in duhovnike na Pruskem čaka enaka osoda; zato so pruski škofi dali pastirski list na svoje vernike, v katerem od njih slovo jemljejo in jih podučujejo, kako naj se vedejo, ko ne bodo imeli škofov, ne duhovnov, ne maše, ne sakramentov.

Bolj odkritosrčno delajo na Ruskem. Tam so v eni škofiji katoliške duhovnike kar na enkrat pregnali brez postave; na njihovo mesto so vsilili staroverske pope. Kjer jih kmetje niso hoteli sprejeti, tje so poslali vojake, ki so nekoliko kmetov postrelili, druge pa prisilili da so pristopili k ruski veri.

Povsod hočejo cerkev narediti služabnico državi. V Švici in na Pruskem je pol protestantov, pol katoličanov; zato so dali hitro iz začetka ostre postave. Pri nas, v Avstriji, je večina katoliška, in verske postave, kakor jih je državni zbor odobril, ki pa nimajo še cesarjevega potrjenja, so na videz nekoliko mehkejše; ali v resnici se ne ločijo od drugih, vse preseva isti duh. Ako pojde tako po začetni poti naprej, dočakamo v Avstriji vse to, kar se godi v Švici, na Pruskem in na Ruskem.

Zdaj naj spoznajo tisti, ki so pri zadnjih volitvah v državni zbor dajali glasove liberalnim kandidatom, na kaj so delali in komu so pomagali. Pomagali so cerkev vklepati, duhovnike preganjati, služ-

bo božjo odpravljati, pomagali so svobodo zatirati, stare pravice prezirati, pomagali so, da so senačrti verskih postav rešili po „svobodomiselnih (!) načelih“, po zahtevanju novošegah modrijanov.

Ti modrijani imajo veliko število prikimovalcev in občudovalcev vseh stanov in vsake starosti. Sedijo po večem med profesorji, uradniki, naprednjaškimi ljudskimi učitelji, nekterimi župani, občinskimi tajniki, lačnimi čopisniki, žejnimi uredniki (redaktorji), začetnimi pisarji, zbeganimi študenti in drugo falirano itelligenco. Novoerna šola in liberalno časnikarstvo rodi modrijane, o katerih pravi pesnik: Dixit stultus in corde suo: non est Deus. (Rekel je norec v svojem srci: ni Boga.)

Pri nas si daje ta domoljubna družal brez lastne glave in brez zlahtnega srca raznovrstna imena; zovejo se naprednjake, svobodnjake, liberalce, lučnjake, narodnjake, celo komuniste in še drugači. Vsako teh imen ima svoj etimologični pomen; vendar bi se močno motil, ako bi kdo mislil, da, kdor se imennje n. p. svobodnjaka, vé tudi, kaj je svoboda, živi svobodno in se bori za svobodo. To ne, ampak izbere si lepodoneče ime kot obleko, pod katero skriva sebe in svojo neumnost *) in svojo sebičnost. Da se spozna, koliko tehta tak živ panj svobodnjaštva, naprednjaštva itd, se ne sme soditi po obleki, ampak je treba posamezne njegove nauke preresetati.

Dopisi.

Iz goriške okolice 5. maja. (Velika opekarnica v Bukovici brez posta; pogrešana deklina.) Opekarnica v Bukovici, o kateri je bil že večkrat govor v cenjenem Vašem za vero in mili narod se potezajočem listu, ne dela že od početka marca t. l. nič več. Opeka se je prav naglo in dobro zgotovljala ali ne tako pa apno, ktero so začeli že prav ceno po 40 kr. cent prodajati. Akoravno so stavili noter pravi apnenik in se je dala tudi ognju vsa moč, vsled katerere se mora vsaki apnenik (kamen) v apno sežgati, se to s koncem februarja ni

*) En dijak, ki skoraj konča gimnazij, ni vedel kaj pomeni beseda „ultramontan“ — vendar pa je hotel ultramontancem zaušnice dajati!!

hotelo več posrečiti, kakor je v začetku tudi za žganje apna vgodna poskušnja kazala.

Sumi se, da je bila tu kaka zlobna roka vmes *), ker je nek vsa ta, posebno za g. grofa D., ki je največ za dovršenje opekarnice potrosil (vse z zemljiščem vred stane nek nad 200.000 for.) nedraga nezgoda, v sodnijski preiskavi. Bili so v ta namen že nek tri delalci zaslišani. Je li kaj in koliko utegne na tem sumu resnice biti, bo morda preiskava na dan prinesla. Zato nečem tu raznih govoric navajati, ki gredo po Bukovici in bližnji okolici od ust do ust, dokler se vsa stvar ne razjasni po sodnijski natanjčni preiskavi.

Dobri kristjani, ki vsa svoja početja začenjajo z Bogom (velikim ne malim!) pravijo in trdijo, da to prihaja le od tod, ker brez Boga in brez klica za božji blagoslov se je stavbeno delo začelo in končalo; zato da se je ona krvava katastrofa 1873 dogodila, kasneje pa ona povodenj opeko pokvarila in zdaj pa ne gre žganje apna srečno iz podrož. Naj si človek to stvar, kakor hoče v prevdarek vzame, najšel bo pri bolj temeljitem premišljevanju, da utegne vendar le nekaj na tem resnice biti. Biljenski gospodarji (svojih) opekarnic imajo vsi to hvalevredno navado, da pokličejo svojega duhovnika pri zažiganju, opeke in apna, ki jim za srečen izid ognjenico blagoslovi, ter ni se še slišalo, da bi se kdaj v tako blagoslovljeni peči kaj ponesrečilo, pač pa se je zgodilo, da se je nekemu to lepo navado prvokrat opustivšemu brž vse skup zrušilo. Morda je to le slučaj za liberalce kali, ki povsod le slučaj in materijo zavohajo?!

Pet tednov t. j. od 25. marca sem se pogreša neka 24 letna deklina, ki je bila sicer prav lepega in navnega kršanskega vedenja, po imenu Urša Krpan od Končev v renški fari, h. št. 143. Bila je že nekaj časa zmotčena in vsa zamišljena; storila pa ni nobenemu ničesa. Gor njeni dan ob 11. uri zvečer so je vidile reke biljenske v Trst gredoče ženske iti po neki stezi tik Ipave blizo Renč; na njih pozdravljenje: „Hvaljen bodi J. Kristus“,

*) Pripoveduje se, da se nahaja neki prah, kateri v gorečo opekarnico vržen, stori, da se apno prav ne sožge. Pis.

božjo previdnost, in skoraj bi djal, da se na njo odveč zanašajo, da so popolnoma udani v božje naredbe. Tako n. pr. ko je lani (t. j. leta 1866) velik mraz jim vse polje pokončal, se je na nekem kraju tamošnji župnik zastoj prizadeval, je pregovoriti, naj namesti pozmrznjenih setev kaj družega sejajo; eden za drugim so mu odgovarjali: „Ker nam je Bog poljski pridelek vzal, bo uže on za nas kakor si bodi skrbel; greh je, iti zoper voljo božjo, ali se volji božji ustavljati“. In oni niso nič storili, dokler jim ni župnik sam s svojim zgledom naprej šel. — Pri pogrebih ne objokujejo veliko svojih rajnkih, ker trdno verujejo, da rajniki ni popolnoma umrl, temveč da njegov duh po smrti telesa živi; zato se pa tudi ne oblačijo v črno, ampak v belo, ko žalujejo po mrtvem. Pač lepo mišljenje, kakoršno se kristjanu spodobí! Priprosti ljudje verujejo, da v smrti

le telo odložimo, in duša osvobodjena živi: učeni neverniki pa trdijo, da v smrti telo in duša pogineta. O to je dokaj lepa priprostost, polna žive, trdne vere!“

„Postave so visoke, kostnjati, bolj medli kakor debeli, in to velja od mož in od žen. Na obrazih so ohranili popolnoma čist slovanski značaj, ker se le med seboj ženijo. Meso malo kedaj jedo, to je ob naj večih praznikih. Večidel živijo ob mleku, siru, sirovem maslu, smetani, močnatih jedéh, zelenjavi in pa ribah. Veliko več pa potrosijo za obleko, posebno žene. V Baranjski županiji nosijo žene dolgo vezeno srajco, ktero s pisano vato okoli života prepašejo. V Somoški županiji svojo lastno staro nošo počasi popuščajo, kjer uže posebna ženska krila nosijo, ali srajčne rokave imajo tako močno vezene in olišpane, da se pod lišpom komaj platno loči. Neomžene deklince nosijo na glavi pisane ru-

te. — Neveste nosijo v Baranji in Bački nekake rudeče šapeljne, v Somozi pa le rute, ali po navadi živo pisane; omožene ženske nosijo povsod belopikaste modre rute in ravno tak prednik ali predpert. Ženske, bodi si mlade ali stare, so dokaj snažne; kedar so kam drugam na delo povabljene, se popolnoma v čisto obleko preblečejo. Ob večih praznikih oblečejo popolnoma nove srajce, ktere so si same naredile; in kedar so bile srajce tudi le en sam krat uže oprane, takih ne oblečejo nikdar več o velikem prazniku. Okoli vratu vse nosijo lepe koravde.

Kar zadeva njih domače življenje, oni živijo v velikih družinah, po 20 do 30 glav pod eno streho. Glava cele družine ali gospodar se kliče „starac“; njemu so vsi podložni in pod njegovim poveljem sinovi in vnuki gospodarstvo oskerbljujejo, ali tudi oni niso vsi enaki, temveč so po

je nek še razločno „na večne čase“ odgovorila. Poslali in povpraševali so povsod, po nji, a od onega večera ni duha ne sluha od nesrečne dekline! Lahko si mislite, kako žalostni so njeni starši in vsa družina in vsak, kdor je to vbogo deklino poznal. Sumi se da je kam v vodo skočila, ker je odtihmal ni nihče več vidil! —.

Ogled.

Avstrija. Državni zbor je 8. t. m. prenehal od svojega delovanja in počitnice njegove bodo trajale nar brže do jeseni. Potem ko je dragi (glej spodej razno vest o stroških drž. zbora) čas potratil z verskimi postavami, trudil se je v poslednjih sejah, da bi svetli pokazal, koliko skrbi mu dela žalostni stan onemogle Avstrije. — Dovolili so tje in sem kak kos železnice, tako za Dalmacijo, od katere se bodo vsled slabe letine izstradani Dalmatinci javeljno odebelili. — Skušali so postaviti o zemljišnih davkih preurediti, pa ni šlo. Proti so glasovali tudi Poljaki in večina državne stranke, ker preuredbe bi znale v prid biti še hujšemu centralizovanju. — Postavo o preuredbi sodnijske obravnave je zbor kar počez sprejel.

Med tem ko je finančni minister Depretis stvar dobro zasuknil v odgovoru na interpellacijo pl. Plener-ja glede vzrokov borsnega poloma in namerovane proti pomoči ter s tem srečno odvrnil obravnavo o vzrokih borsnega poloma, — je minister deželne brambe Horst prepadel se svojo tirjatvo, da bi mu drž. zbor dovolil pomoči v pomnoženje kojnikov pri dež. brambi.

Minister Horst je prepričalno razlagal neobhodno potrebo, da mu zbor te stroške dovoli, kar spozna tudi vsak dober Avstrijan, pa vse to ni nič izdalo pri Giskra in njegovi stranki, katerim je več mar, da si pri svojih mamelukih, češ da so varčni, sopet izbršejo one pege, katerih so si našli pri svojih sebičnih finančnih operacijah kot pokrovitelji in oskrbniki falliranih bank.

Četrto in zadnjo versko postavo drž. zbor ni zamogel več obravnavati, čas ga je prehitel. Bati se je, da našim liberalnim drž. poslancem postava na želodci ostane ter jim bo hude bolečine prizadevala noter

redu razvsteni. Koj za „starcem“ je naj prvi v družini starejši sin, on je podgospodar ali starčev namestnik; za njim pride „volar“, ali tisti, kateri mora skrb imeti za govejo živino, za njim pa „čoban“ ali ovčar, in na zadnje naj mlajši je „svinjar“, kateri prešiče pase.“

„To patriarhalsko življenje se tudi tistikrat ne razdere, kedar „starac“ umrje in njegova žena vdova ostane. Gospodarstvo gre zdaj sicer v podgospodarjeve roke, on stopi na mesto rajnkega, ali celo posestvo ostane nerazdeljeno, in stara vdova mati je zdaj prav za prav glava cele družine. Zato se pa tudi pri njih nikoli ne prigodi, da bi nevhvaležni otroci, katerim so starši premoženje prepustili, svoje starše zaničevali, ali je žalili, kakor se to tolikokrat godi pri družih narodih.“

„To je pri njih kaj posebnega, da njih pust le tri dni trpi. Vse svatbe, ki

do jeseni. — Da bi bili prva in druga verska postava že potrjeni od Nj. Velič., kakor smo zadnjikrat omenili, ni še gotovo.

Kakor poroča „Gr. Volksblatt“ je 19 avstrijskih škofov prošnjo vložilo do vlade, da bi gledé bogoslovcev spremenila določbe splošne vojne dolžnosti. Pomanjkanje duhovnov v nekaterih škofijah je vsled vojaške postave res hudo in občutljivo, da je skrajni čas, da se postava predrugači, drugač ostane ljudstvo v kratkem brez duhovnov in brez sv. sakramentov (kar naši liberalci tudi nameravajo). Za tega del prosijo škofje, 1. da bi smeli v semenišča sprejemati tudi za vojaščino že potrjene mladenče, ki naj bodo potem prosti vojaških vaj, ki se z duhovskim stanom ne strinjajo; 2. da bi se posvečeni, ako bi bilo potrebno, porabili le za vojaško duhovno pastirstvo. Če bi kateri izmed njih iz semenišča izstopil, bo se brž naznanilo vojaškemu poveljstvu. — Da bi selanja vlada v to privolila, je malo upanja; morda pa vender, da bi z vpeljanjem verskih postav razdraženo ljudstvo nekako potolažila.

Ako zamoremo in smemo soditi delovanje drž. zbora v preteklih zimskih sejah do 8. maja po njemu in vladi prijaznih ustavoverskih listih, ne gledé na izjave opozicijskih, tako je ono popolnoma nič in zamore se naš drž. zbor prienačiti le italijanskemu ali ogrskemu, kjer se veliko in o vseh stvareh govori, le o potrebnih ne. „Vaterl.“ pravi: G. predsednik bi bil moral, ko je drž. zbor razpustil rabiti besede Crommwell-ove v enakem položaji: „Gospodje! hodite, pa ne pridete več nazaj“. S tem je dovolj rečeno.

Ogrsko. Da bo gosp. Andrassy, minister vnanjih zadev, v delegacijah pojasnil razmere do vnanjih držav, kar je opustil v „rudečih bukvah“, to so nam koj zagotovljali vladni listi. Zgodilo se je ali imelo se je zgoditi to 9. t. m. v finančnem odseku cislajtanske delegacije, pa tako, da poslanci ravno toliko ali malo več vedo ko prej. Akoravno je grof Andrassy popred vprašal, ali ima govoriti za javnost ali le v zasebno pojasnenje in se mu je v poslednjem smislu odgovorilo, stvar se nam vendar zdi vsa, toliko interpellacije ko odgovori, že pred za kulisami zgotovljena.

Vse, kar je gr. Andrassy govoril, ni

je pod milim nebom, ali pa v zato napravljenih šotorih opravljajo, se godijo te tri dni, in sicer z naj večo slovesnostjo. ako se ima oženiti naj manjši sin, to je „svinjar“, tedaj ga iz lesovja ene dni popred domu pokličejo; tu dobi nov klobuk nov plajšč, in čizme s ostrogami. Ko je tako oblečen, gre s svojo nevesto in z godbo v cerkev; ko je v cerkvi vse po redu opravljeno, vernejo se vsi z velikim spremstvom in z godei na dom, kjer se ženin koj za pogrjneno mizo vsede — morebiti prvokrat v svojem življenji — in se do sitega najé pečenke, in drugih jedí, ter vzame čutaro, in se dobro napije, kar ga osrči, da se drzne s svojo nevesto par besed spregovoriti. Po jedi pelje ženin nevesto na ples, ki se po navadi napravi v naj imenitniši hiši vasi.“

(Dalje prih.)

prišlo v javnost. Nar drzniši je bil njegov govor o zadržanji njegovem proti Rimu glede novih verskih postav; saj tu mu se ni nič bati, da bi ga kdo koj po nosu krenil. Povedal je, da njegovo pismo do rimske kurije, kot odgovor na papežovo okrožnico do avstrijskih škofov, je bilo le dopolnilno pojasnilo tega, kar je Nj. Velič. zasebno pisalo sv. Očeta; da samovlastna država ne more v verskih rečeh drugače ravnati in da bo vse prav šlo brez razdraženja, če bolo le avstrijski škofji lepo tihi in mirni, in da vsled tega pisma se je rimska kurija nekako pomirila. — Tedaj sv. Oče bi moral potem svojo besedo v okrožnici do avstr. škofov preklicati! Zdi se nam ta javna tirjatev in nada grofa Andrassy-a (zasebno in tajno gotovo bolje misli in dela) tako abotna, kakor one domišljije ustavoverskih listov o novem nunciji monsign. Jakobini-a, češ da ni tako protiven novim verskim postavam, kot je rimska kurija.

Na vprašanje, kakšno je stanje sedanje v Evropi, ali se je nadejati miru ali vojske, odgovoril je gr. Andr., da za evropejski mir za zdaj ni nikakoršne nevarnosti; koliko časa pa bo mir, tega ne more povedati ni on ni nihče v Evropi. — Lord Derby v angležkem parlamentu je bil nekako bolj ostrašil. — Gledé popotovanja Nj. Velič. v Petrograd, je gr. A. zagotovil, da se niso nikakoršne pogodbe sklenile; razmere Srbskega do turškega cesarstva da so se zboljšale vsled svojih prizadevanj, Turško ostane v sedanjem stanju. — Poslanec Gross je zahteval, naj se poslanstvo pri papežu odpravi, pa Andr. se je temu odločno ustavil; sploh so se vse tirjatve ministra vnanjih zadev po vladnem predlogu potrdile.

Ne tako lahko pa gre skupnemu vojnemu ministru v finančnem odseku pri njegovih tirjatvah. Tukaj mu brišejo Giskra et comp., da je veselje za — prusake. Bismark menda posebno se lahko v pest smeje. Okrutni pruski moloh žuga z mečem na vse strani; zadnji čas za vse sosednje države, da se oborožijo. Može drž. - pravne stranke so v enakem položaji vestnejše ravnali. Ako se ne motimo, v viših krogih začnejo spoznavati, da se sedanjim sistemom ne gre.

Domače novice.

(*Sv. Oče Pij IX.*) spolnili so v sredo 13. maja svoje 82. leto. Katoliška družba je v ta namen po svojem predsedniku dr. Doljaku poslala do kardinala Antonelli-a čestitanje in mnogo odličnih oseb vsih starov svoje obiskovalne karte. Tudi njihova prevzvišenost nadškof naš so na dan vnebohoda po pontifikalni maši se slovesnim „Te Deum“ Boga zahvalili za to posebno milost. Bog ohrani, Bog živi še mnoga leta častitljivega Očeta Pija IX.

(*Visoko častiti gospod monsign. Jakob Janez Della Bona*), dr. sv. pisma, c. kr. častni dvorni kaplan, vitez železne krone III. reda, častni kanonik goriške metropolitanske cerkve, prošt v Solnogradu, itd. itd. rojen 13. novembra 1814 v Gorici imenovan je škof pri kardinalu Solnograškem.

(Šolsko.) Od 4. — 13. maja so bile preskušnje učiteljev in učiteljic v Gorici. K preskušnji so se oglasili: 3 učitelji (eden slovenec) in 4 učiteljice — dve italjanki in dve slovenki. Vsi so preskušnjo dostali, ter dobili spričevala III. vrste. Od kar izpraševalna komisija v Gorici obstoji (4. leto), je prvokrat izpraševala slovenske učiteljice in od tih bila je ena samoukinja. — Prav je, da se tudi naše bistroumne slovenke posvečujejo učiteljskemu stanu, ker učiteljic potrebujemo, kakor riba vode.

(G. Andrej Znidarčič) vikar na Banjšičah in c. kr. okrajni šolski nadzornik dal je na svetlo „abecednico s podobami za čitanje i štetje“. S to knjižico se prvo čitanje jako zljajšuje in jo zato živo priporočamo gg. učiteljem, odgojiteljem in prijateljem nežne mladosti. Dobiva se v tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovci ali pri g. pisatelju po 30 kr.

(Na gimnaziji c. kr. tukajšni) se marsikaj zgodi, kar svet ne zve in tudi stariši ne, ki pošiljajo svoje sinove v šolo, da se izučijo. Nekdo — tako se nam pripoveduje — razlagal je in dokazoval (!) svojim učencem, da ni Boga!! Ali hočem še kaj dostaviti?

(Očividni dokaz ubožstva.) Pri letošnji naberi novincev je v ajdovskem sodniškem okraji primanjalo 9 novincev, v goriškem pa 3; med tem ko jih je druga leta obilo ostajalo čez določeno število.

(Gosp. Jož. Zucchiatti), c. kr. dvorni svetovalc v pokoji, umrl je v ponedeljek previden se sv. sakramenti v 87 letu svoje starosti v Gorici.

(Pri letošnji naberi) novincev za vojaški stan potrdili so tudi č. g. Franceta Ziak-a, kaplana v Moši. Kako jasne so vendar naše postave!

(Oznanilo). — Vodstvo goriške zastavljavnice, ustanovljene po grofu Jožefu Thurn-u, naznanja, da se bodo prodajale na javni dražbi dne 15. junija 1874 in po tem istem še ne rešene zastave, ki so bile I. četrt leta 1873 (to je: mesca januarja, februarja in marca 1873) zastavljene.

V Gorici dne 13. maja 1874.

VODJA.

Razne vesti.

— Toča. V Boloniji je 7. maja tako strahovita toča vsipala se na mesto in okolico, da že 60 let kaj tacega ni bilo. Popoldne od 3 in 30 minut do 4 in 15 minut, tedaj tri četrt ure sula je v tako obilni meri, da so bile ulice kakor zimski čas se snegom s točo napolnjene. Enako je tudi narastla voda za 73 milimetrov v silno kratkem času, kar se ni zgodilo že 30 let. In vendar ljudje nočejo zapopasti, da to je sad liberalnih bogokletstev pravi „Eco“.

— Profesorji na vseučilišči v Zagrebu. Imenovani so za juridično fakultato: dr. Spevec, dr. Brestjensky, dr. Lorković; za teologično: dr. Jveković, dr. Gj. Posilović in dr. Kržan; za filozofično fakultato: prof. Mesić in dr. Marković, tretje mesto ni še napolnjeno.

— Po čem so postave? 319 poslancev v

v dunajskem državnem zboru pobasalo je od 4. novembra lanskega leta do 7. maja t. l. malenkost od 232.050 gold. Sej je bilo 63, toraj stane ena seja okoli 26.000 gl. Vlada je predložila 51 „postav“, zbornica pa je zdelala samo 40 od njih, po čem so toraj te postave? Vsaka stane kakih 5800 gl. Res škoda za denar, kajti zmed 40 ljulkinih postav ni ne edne, da bi naslov postave zaslužila.

— V Ameriki so ženske na noge stopile zoper — tam mogočno — strast žgangjepivstva. To strast namreč skušajo pregnati z — molitvijo. Pridejo namreč v žganjarijo, kjer pijò možki, v trumah do 1000, med njimi gospe najviših stanov v svili, in začno moliti in peti psalme. Če jih prodajalec zapodi iz sobe, grede na ulice in tam nadaljujejo pred pivnico molitve in petje, dokler ne odide zadnji pivec in krčmar ne zapre žganjarije. Pri nas bi, se ve da, kaj tacega policija ne dopustila.

— V Kastvi se je vstanovilo društvo pod imenom „Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“ v pomoč mladeničev iz Istre in kvarnerskih otokov, učehih se na kateri koli srednjih ali višji javni šoli. Sedem rodoljubov je osnovalo začasni odbor ter razun društvenih pravil dalo na svetlo tudi povabilo ali proglas hrvaškemu narodu in vsakemu prijatelju ljudskega napredka.

— Globus ali zemeljna krogla. Pri Mariboru se je v neki šoli med drugimi učnimi pripomočki tudi „globus“ kupil, ki je natisnjen v Berlinu. Čudno pa je pri tem „globusu“ to, da — ne najdeš „Avstrije“! Po deželah Avstrijskega cesarstva je narisano z debelimi črkami ime: „Deutschland!“ Je mar res novodobna šola vzrejevališče za Nemčijo do Adrije?

— Na Dunaji so v prvih treh mesecih tega leta v mestnih mesnicah za prodaj in vžitek zaklali 1149 konj.

— Škof Lavantinski Jakob Maksimilijan Stepišnek poslal je do svojih vernih pastirsk list, v katerem govori o sedanjih homatijah med državo in cerkvijo sploh in zoperverskih postavah avstrijskih posebej. Jasno in določno prav po apostoljsko razvija besede: „Dajte Bogu kar je Božjega in kar je cesarjevega cesarju“. Iz tega lista, ki se je po celej škofiji uno nedeljo vernim bral, razvidi se, da kolikor bolj se kopičijo verski sovražniki, toliko odločnejši postopajo katoliški škofi, toliko pogumnejši so tudi verni, kar so tudi Štajarci pokazali.

Katoliško politično društvo v Konjicah poslalo je namreč knezu-škofu pismo udanosti. Odgovor monsignora se glasi: „Z veseljem izrečem, da me je to pismo sinovske udanosti in krepkega cerkvenega duha jako potolažilo, in gotovo smem zaupati, da bode sl. kat. pol. društvo tudi zanaprej in vselej v djanji pokazalo, da zvestoba do cerkve ljubezni do domovine nikar ne ovira, in da le tisti, kateri iz vsacega srca Bogu da, kar je Božjega, bo dal z radodarno voljo tudi vselej cesarju, kar je cesarjevega.“

— „Novice“ hišejo: „Kakošne dopisovalce ima „Narod“, razvidi se iz tega, da je sosebno

eden izmed njih, slaboznani pl. Pilpah (tudi na Goriškem poznana ptica Ur.), stotnik v pokoj, očiten zasmehovalec in zasramovalec sv. zakramentov, kajti očitno je rekel v neki krčmi — priče so znane — ko se je ravno nesla sv. popotnica kozavemu dekletu: Glejte, glejte, zdaj imajo „farji“ svoj „teater“! Temu človeku je tedaj cerkvena tolažba, katera se je dajala in se daje mnogobrojnim okuženim faranom „teater“, in toliki mrličiči so mu „vesela“ tragedija! Ni tedaj čuda, da že veliko ljubi ugiblje, kako bi se na lep način ta „mladoslovensko omikani“ zasmehovalec vere pl. Pilpah, enkrat za vselej z Rake spravil“. „Narod“ našo zadnjo opazko zarad umora v Plavi nekaj glosirati hoče in pravi, da naj ljudstva ne hujskajmo zoper liberalce, ampak podučujmo ga. Zoper liberalce hujskati nam ni pripuščeno, vi pa smete hujskati zoper verne katoličane? Kaj drugzega je to, kar je žl. P. govoril, kot hujskanje. Zastran omike in podučevanja pa ne bomo hodili k vam za svet prašat, vi podučujete po svoje, mi po svoje.

— V Slovegradcu bila je 9. t. m. volitev novega poslanca namesto umrlega žl. Adamoviča. „Gospodar“ je prinesel oklic do volilcev Marenberškega, Slovegraškega in Soštanjškega okraja in jim gorko priporočal, naj enoglasno volijo gosp. dr. Jožefa Šuc-a, župnika mestne fare v Slovegradu. Misliti bi bilo, da bodo vsi narodnjaki na vse kripilje delali, da zmaga vseskozi pošten možak, in da bodo enako pogumno delali nasproti nemškutarskemu Šmidu. Poštenjaki se trudijo, da zmagajo — mladoslovinci pa podirajo in spodkopavajo, kjer je le mogoče. Komaj je „Gospodar“ oklical imenovanega kandidata, že pribobna „Narod“ in stavi — tretjega kandidata. Da je nemškutar zmagal, je žalostna resnica, — zmagal je z 10 glasovi — ravno tako resnično pa je, da kjer Vošnjakovci et comp. bobnajo in hodijo, trava za Slovence ne raste.

Zadnje novice.

Nj. Veličanstvo presvitli cesar je potrdil 7. t. m. prvi dne zoper verski postavi in menda tudi tretjo. — V Ljubljani je izvoljen za župan gosp. Lašan, njegov namestnik je Malič. — Sliši se, da gosp. Ceschi pride iz Trsta za cesarsk. namestnika v Ljubljano, — Puno pa v Trst.

Oznanilnik.

Natečaj.

V šolskem okraj Koparske okolice so razpisane sledeč službe:

Učiteljske službe v šolski občini III. vrste v Ospu, Boljuncu in Louke.

Dohodke teh služb naznanja deželna šolska postava od 30. marca 1870.

Prosileci naj svoje prošnje vložijo previdene dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja naj dalje do 15. junija t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. k. okrajni šolski svet
v Kopru dne 6. maja 1874.